

**Oponentský posudok
na habilitačnú prácu PhDr. Bohuslava Kuzyšina, PhD.**

**TEOLOGICKÉ PRIENIKY – KAPITOLY S TRANSDISCIPLINÁRNYM
PRESAHOM TEOLOGICKÉHO BÁDANIA.
SÚBOR PUBLIKOVANÝCH VEDECKÝCH PRÁC**

Habilitačná publikácia, ktorej autorom je PhDr. Bohuslav Kuzyšin, PhD. obsahuje 11 naukových prác, ktoré stanovia základ pre uchádzanie sa o miesto docenta z teológie pravoslávnej. V svojich prácach Habilitant koncentruje sa na koherencii teológie s inými vedami, najmä s sociálnymi.

Rozdiel prvý – *INTERDISCIPLINARITA A TRANSDISCIPLINARITA TEOLOGIE* – opisuje miesto teológie medzi inými disciplínami vedy. Dnes sa vedie debata, ktorej korene siahajú po začiatkoch revolúcie priemyselnej, v ktorej depreciovane je úloha teológie, ale tiež psychológie či filozofie. Vedy humanistické sú dnes spychané na okraj, aby sa dala prednosť už aj nie vedám presným, ale programovaniu procesov technologických či dokonca spoločenských. Preto, zdá sa Habilitantovi, veda je len jedným z spôsobov získavania vedomosti, ale nie jedným. Autor práce chce teda predstaviť vedecké základy pre teológiu a posilniť jej miesto medzi inými oblasťami vedy. Okrem argumentácie za dôležitosť teológie medzi inými vedami, Habilitant pokúsil sa o tezu, že teológia môže skúšať spojiť so sebou iné oblasti vedy pre dobro človeka, ktorého rozmer celistvý zahŕňa nielen vecnosť materiálnu, ale i duchovú.

V druhom rozdieli – *KREŠŤANSKÁ PAIDEIA* – Habilitant sústreďuje sa na priblíženie kedy pomocou metódy historicko-kritickej, použitej v analýze textov Písma Svätého, zásad kresťanskej výchovy. Neobmedzil sa však autor dizertácie iba na texty biblické, ale siahol tiež na radu známych Otcov i učiteľov Cirkvi, ktorých vplyv na vzdelávanie ľudí v jeho dobe bol veľmi dôležitý. Habilitant priblížil najmä byzantské chápanie vzdelávania človeka. Spomína tu Filona Aleksandrijskeho, Klementa Aleksandrijskeho, Bazyleho Veľkého a Grigorija z Nazianzu. Priblížil spôsoby učenia sa a vzdelávanie na pedagoga. Vytvoril tiež pre čitateľa cieľ vzdelávania človeka. Rovnako hlboko a preskúma analyzuje sv. Augustyna a jeho zásady vzdelávania i vedenia duší. Tu Habilitant zdôrazňuje dôležitú zásadu, aby učiteľ tak predstavil svoju vedomosť, aby bola celkovo zrozumiteľná pre študentov, aby žaden z nich nebol pochybností, čo do istoty predložených údajov. Okrem toho učiteľ by mal overiť svoj proces vzdelávania a skontrolovať, či študenti sa naozaj zlepšujú.

Posledný, tretí rozdiel – *PRESAHY DO POMAHAJÚCICH SFÉR* – sústreďuje sa na úlohu teológie v oblasti služieb spoločnosti. Duchovnosť a religiozita by nemali byť marginalizované v oblasti života človeka súčasného, preto tiež, zdá sa Habilitantovi, teológia a cirkev by mali spolupracovať s každým, komu záleží na dobrotu človeka vo všetkých rozmeroch. Habilitant hovorí o fakte, že vierou bez skutkov je mŕtva a že nevyhnutné je poznať a podporovať rôzne „diakonie“, ktoré vyplývajú z

wierzących serc i umysłów. Dlatego wiara nie może istnieć „niedostrzegalnie”, ale w tym świecie jest widoczna oraz taka winna zawsze być. Współczesny człowiek i społeczeństwo, jak to przybliży Bohuslav Kuzyšin, posiada wiele swoich nędz i słabości. Pomimo wspaniałego rozwoju medycyny i biologii, koronawirus zmienił oblicze całego świata. To wyraźna słabość naszej XXI wiecznej medycyny, ale nie jest to wojna przegrana, ale fakt, że jeszcze nie wszystko na świecie zostało poddane człowiekowi. Habilitant kreśli obraz godności każdego człowieka nawet takiego, który jest osłabiony czy domagający się pomocy. Jako jedno z pierwszych miejsc pomocy duchowej jest czytanie Biblii. Słowo Boże ma moc uzdrawiania i formowania człowieka. Zawiera w sobie nadzieję na życie wieczne i może bardzo skutecznie otworzyć człowieka na świat nadprzyrodzony. Przykłady przytoczone przez Habilitanta wyraźnie ukazują konieczność praktycznej pomocy ludziom w potrzebie. Święty Justyn, Bazyli Wielki, oraz inni święci postulowali konkretne formy pomocy ludziom biednym ekonomicznie i duchowo. Włodzimierz Sołowiow to ważna postać, która przybliża, zdaniem Bohuslava Kuzyšina optykę altruizmu, który otwiera jednostkę na bliźniego. Nie można przecież być wierzącym i nie pomagać ludziom w potrzebie. Altruizm jest jedną z najważniejszych postaw chrześcijańskich. Habilitant napisał także niezwykle ważny i aktualny paragraf swej pracy, w którym przybliża zadania pomocy, które wykonuje Kościół Prawosławny na Słowacji. Cały szereg wspaniałych dzieł, które czynią duchowni i świeccy Prawosławni jest tym znamienitszy, im bardziej zrozumiemy, że Kościół Prawosławny na Słowacji należy do mniejszości chrześcijańskiej. To trzeba zauważyć i bardzo docenić w recenzowanej dysertacji. Miłość jednak, którą Jezus nakazał swoim uczniom, pomoc socjalna i towarzyszenie duchowe biednym może stanowić bardzo istotny element ekumeniczny dla wszystkich gałęzi Chrześcijaństwa na świecie. Całość rozdziału zwięździł Habilitant prezentacją rozwiązania problemu konsumpcjonizmu, którym w większości żyje współczesny człowiek. Psychoterapia i socjoterapia obejmuje nade wszystko: animoterapię – przebywanie ze zwierzętami, arteterapię – wejście w świat sztuki, biblioterapia – to czytanie albo słuchanie książek, począwszy od Biblii oraz hagioterapię – wejście w świat żywotów osób świętych. Do tego pochylił się jeszcze nad kryzysem psychologiczno-duchowym w obszarze pomocy socjalnej. Wydaje się, że najważniejsza jest pomoc materialna, a tymczasem uformowanie osoby świadomej, wykształconej i urobionej duchowo stanowi większy dar niż pieniądze.

Całość zakończona jest logicznie skonstruowanym zakończeniem, gdzie Bohuslav Kuzyšin dokonał zebrania bardzo bogatego materiału w czytelnie ujętych wnioskach. Praca jest bardzo solidna, rzeczowa i wnosi wiele do nauki, dając argumenty za koniecznością współistnienia teologii w grupie pozostałych dziedzin nauki.

Na základe celkového hodnotenia predloženej habilitačnej práce: *Teologické prieniky – Kapitoly s transdisciplinárnym presahom do teologického bádania. Sŭbor publikovaných vedeckých prác*. PhDr. Bohuslava Kuzyšina, PhD., odporúčam prijať na obhajobu a po úspešnej obhajobe odporúčam udeliť akademický titul docent v odbore habilitačného konania a inauguračného konania: Pravoslávna teológia.

Kraków. 13.10.2020.

Ks. dr hab. Bogdan Zbroja, prof. UPJPII w Krakowie, Polska.